

महाराष्ट्र विधानपरिषद
दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम
मंगळवार, दिनांक ८ जुलै, २०२५
(सकाळी १०.०० ते ११.४५ वाजता)

(क) : (गुरूवार, दिनांक ३ जुलै, २०२५, शुक्रवार, दिनांक ४ जुलै, २०२५ व सोमवार, दिनांक ७ जुलै, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव) —

सर्वश्री अंबादास दानवे, सतेज उर्फ बंटी पाटील, शशिकांत शिंदे, एकनाथराव खडसे, अॅड.अनिल परब, सर्वश्री अभिजित वंजारी, सचिन अहिर, अशोक उर्फ भाई जगताप, सुनिल शिंदे, जयंत आसगावकर, जगन्नाथ अभ्यंकर, डॉ. प्रज्ञा सातव, सर्वश्री धीरज लिंगाडे, राजेश राठोड, सुधाकर अडबाले, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव — (मंत्र्यांचे उत्तर)

राज्यातील शेतकऱ्यांना सतत नैसर्गिक आपत्ती, बाजारातील अस्थिरता, अपुरा हमीभाव, बोगस बियाणे-खते, अपूर्ण नुकसान भरपाई, अपुरा कर्जपुरवठा आणि कर्जमाफीच्या अंमलबजावणीत होत असलेले दुर्लक्ष यामुळे मोठ्या अडचणींना सामोरे जावे लागणे, कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांची संख्या वाढविण्याची गरज असूनही नवीन समित्यांची स्थापना झालेली नसणे, 'AI आधारित कृषी धोरण' आणि 'मागेल त्याला सौर कृषी पंप' योजना केवळ घोषणापुरत्याच राहिल्या असणे, 'शेतकरी ओळख क्रमांक' बंधनकारक करून अनेकांना योजनांपासून दूर ठेवले जात असणे, खते निरीक्षकांच्या अधिकारात ६० टक्के कपात करण्याचा निर्णय घेतला असल्याने बोगस बियाणे आणि खते यामध्ये मोठ्या प्रमाणावर फसवणूक वाढल्याने सदरहू निर्णय रद्द करण्याची आवश्यकता, आत्महत्याग्रस्त कुटुंबांना वेळेवर मदत मिळत नसणे, कामगार क्षेत्रात श्रम कायद्यांमधील बदल, बोगस लाभार्थी, योजनांमधील अनियमितता आणि गिग व प्लॅटफॉर्म कामगारांसाठी कोणतेही कायदेशीर संरक्षण नसणे, अनेक पारंपरिक आणि असंघटित कामगार विमा, निवृत्ती वेतन व सुरक्षा सुविधा यांपासून वंचित असणे, शालेय शिक्षण विभागात शासकीय शाळांची दुरवस्था, पायाभूत सुविधांचा अभाव, शिक्षक भरतीतील दिरंगाई, अकरावी प्रवेश प्रक्रियेमध्ये गोंधळ, आणि बोगस शालार्थ आयडी वापरून अपहार होत असणे, मुंबईत धारावी पुनर्विकास प्रकल्पात अदानी समूहाला दिलेल्या सवलती, एमएमआरडीए च्या प्रकल्पांच्या निविदा प्रक्रियेत झालेली अनियमितता, गिरणी कामगारांच्या पुनर्विकासात झालेली फसवणूक, या सर्व प्रश्नांकडे शासनाचे झालेले अक्षम्य दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व शासनाची भूमिका".

(ख) : सन २०२५-२०२६ च्या पुरवणी मागण्यांवर चर्चा (पहिला दिवस)
खालील मंत्र्यांच्या मागण्यांवर चर्चा होईल.

- १) उपमुख्यमंत्री (नगरविकास, सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम))
- २) अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण मंत्री
- ३) जलसंपदा (गोदावरी व कृष्णा खोरे विकास महामंडळ), मंत्री
- ४) वैद्यकीय शिक्षण मंत्री
- ५) जलसंपदा (विदर्भ, तापी व कोकण खोरे विकास महामंडळ), आपत्ती व्यवस्थापन मंत्री
- ६) आदिवासी विकास मंत्री
- ७) माहिती तंत्रज्ञान व सांस्कृतिक कार्य मंत्री
- ८) महिला व बालविकास मंत्री
- ९) सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम वगळून) मंत्री
- १०) ग्रामविकास व पंचायत राज मंत्री
- ११) अन्न व औषध प्रशासन, विशेष सहाय्य मंत्री
- १२) वस्त्रोद्योग मंत्री
- १३) सामाजिक न्याय मंत्री
- १४) परिवहन मंत्री
- १५) रोजगार हमी योजना, फलोत्पादन, खारभूमी विकास मंत्री
- १६) सहकार मंत्री
- १७) सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्री

(दुपारी १२.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे

दोन : अभिनंदनपर प्रस्ताव --

"माननीय न्यायमूर्ती श्री. भूषण रामकृष्ण गवई, यांची भारताच्या मा. सर्वोच्च न्यायालयाच्या सरन्यायाधीश पदी निवड झाल्याबद्दल अभिनंदनपर प्रस्ताव"

तीन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे --

- (१) संसदीय कार्य मंत्री : विधानपरिषदेच्या सन २०२५ च्या दुसऱ्या (पावसाळी) अधिवेशनात सन २०२५ च्या पहिल्या (अर्थसंकल्पीय) अधिवेशनात दिनांक ३ मार्च, २०२५ ते दिनांक २६ मार्च, २०२५ या कालावधीत मा.मंत्री महोदयांनी विधानपरिषद सभागृहात दिलेल्या एकूण २८९ आश्वासनांची यादी, तसेच सन २०२५ चे पहिले (अर्थसंकल्पीय) अधिवेशन संस्थगित झाल्यानंतर, पूर्तता करण्यात आलेल्या एकूण ८३ आश्वासनांच्या पूर्ततेची विवरणपत्रे यादीसह, विधानपरिषदेच्या सभागृहाच्या पटलावर ठेवतील.
- (२) माहिती तंत्रज्ञान मंत्री : "राजीव गांधी विज्ञान व तंत्रज्ञान आयोग यांचा सन २०२३-२०२४ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.
- (३) परिवहन मंत्री : "महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ यांचा सन २०१९-२०२० या वर्षाचा हिशेब व हिशेब तपासणी अहवाल" सभागृहासमोर ठेवतील.

चार : (क) म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचना — (असल्यास)

(ख) म.वि.प. नियम ९३ अन्वये सूचनांची निवेदने —

- (१) श्री.अंबादास दानवे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक ३ वर मुख्यमंत्री निवेदन करतील :-

छत्रपती संभाजीनगर येथील वाळुज पोलीस ठाण्यांतर्गत बजाजनगरच्या आर.एल.सेक्टर मधील नामांकित उद्योजक लड्डा यांच्या निवासस्थानी दिनांक १४ मे, २०२५ रोजी सशस्त्र दरोड्याची घडलेली घटना.

- (२) श्री.सत्यजीत तांबे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक २ वर कृषी मंत्री निवेदन करतील :-

राज्यातील शेततळ्यात शाळकरी मुलांचे बुडून मृत्यू होण्याचे वाढलेले प्रमाण कमी करण्यासाठी शेततळ्यांच्या सुरक्षेबाबत धोरण ठरवणे तसेच सुरक्षिततेसाठी कठडे व फलक लावण्याबाबत.

- (३) श्री.शशिकांत शिंदे, वि.प.स. यांच्या पुढील निकडीच्या सार्वजनिक महत्वाच्या विषयावरील सूचना क्रमांक १ वर परिवहन मंत्री निवेदन करतील :-

ई-चलन कार्यप्रणालीमार्फत होत असलेल्या अन्यायकारक दंडात्मक कारवाई विरुद्ध राज्यातील वाहतूकदारांनी व शालेय बस संघटनांनी त्यांच्यावर होत असलेल्या अकारण कारवाई विरुद्ध संप करण्याचा घेतलेला निर्णय.

पाच : लक्षवेधी सूचना — (म.वि.प. नियम १०१ अन्वये) —

(गुरूवार, दिनांक ३ जुलै, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित लक्षवेधी सूचना)-[अनुक्रमांक (१)] —

- (१) श्री. सत्यजीत तांबे, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यात सुमारे ७ लाख शासकीय तसेच ६ लाख निमशासकीय कर्मचारी कार्यरत असून त्यांच्या वेतनावर दरवर्षी सुमारे ₹१.५९ लाख कोटी तर निवृत्तिवेतनावर ₹५९,८१७ कोटी इतका खर्च होणे, या कर्मचाऱ्यांसाठी वैद्यकीय बिले प्रतिपूर्तीच्या जुन्या पद्धतीने अदा केली जात असल्यामुळे अनेकदा बिले मंजूर होण्यास वर्षानुवर्षे विलंब होणे, विलंबाचा फायदा घेत काही दलाल मंडळी चुकीचे दस्तऐवज तयार करून अवास्तव खर्च मंजूर करून घेत असल्याचे प्रकार समोर येणे, अनेकदा कर्मचाऱ्यांना बिले मंजुरीसाठी दलाल साखळीचा नाइलाजाने वापर करावा लागणे, त्यामुळे भ्रष्टाचाराला प्रोत्साहन मिळणे, सार्वजनिक निधीचा अपव्यय होणे, राज्य शासनाने महात्मा ज्योतिबा फुले जनआरोग्य योजना कॅशलेस पद्धतीने राबवली असून केंद्र सरकारची आयुष्यमान भारत योजना सुद्धा पूर्णपणे कॅशलेस असणे, मात्र इतक्या मोठ्या कर्मचारी वर्गासाठी अजूनही कॅशलेस सुविधा लागू न होणे ही गंभीर बाब असणे, वैद्यकीय सेवेसाठी वारंवार कार्यालयीन फेऱ्या, आर्थिक ताण व उपचारात अडथळा येणे हे शासकीय कर्मचाऱ्यांच्यावर विपरीत परिणाम करणारे असणे, त्यामुळे उपचारानंतर वैद्यकीय बिले प्रतिपूर्तीऐवजी कॅशलेस वैद्यकीय सेवा सुरू करणे, त्यासाठी

आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करणे व पारदर्शक यंत्रणा उभी करणे आवश्यक असणे, याबाबत वेगवेगळ्या शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या संघटनांनी तसेच लोकप्रतिनिधी यांनी वेळोवेळी शासनाकडे मागणी केली असणे, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपायोजना."

(शुक्रवार, दिनांक ४ जुलै, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित लक्षवेधी सूचना)-[अनुक्रमांक (२)] –

(२) श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **महसूल मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"तळोदे (जि.नंदुरबार) शहराचा सन १९६५ मध्ये सिटी सर्व्हे पार पडलेला असूनही आजपर्यंत त्या सर्व्हेचे प्रत्यक्ष अंमलबजावणीचे काम झालेले नसणे, देशातील जहागिरी खालसा होऊनसुद्धा तळोदे शहरात जहागिरी पद्धत अद्याप चालू असणे, परिणामी नागरिकांना त्रास सहन करावा लागणे, कब्जेदार असतानाही मालकी हक्काची नोंद जमीन धारक नागरिकांच्या नावावर नोंदले जात नसणे, नागरिकांच्या मालमत्ता या जहागिरदारांचा नावावर सातबाराच्या उतान्यावर दाखवले जात असणे, त्यामुळे कब्जेदारावर जमिनीच्या कामाबाबत अथवा घराच्या नुतनीकरणासाठी जहागिरदाराकडून पैशांची मागणी करण्यात येणे, नागरिकांना प्रधानमंत्री आवास योजना (घरकुल), भु-संपत्ती हक्क, शासकीय कर्ज योजना, मालमत्ता कर भरणा, घरपट्टी यांसारख्या योजनांचा थेट लाभ मिळत नसणे, शहरातील अनेक रहिवाशी वर्षोनुवर्ष त्या जमिनीवर राहून ही कायदेशीर मालकी हक्कापासून वंचित राहणे, ही बाब अन्यायकारक असून नागरी विकासाच्या अडथळ्याचे मुख्य कारण ठरत असणे, परिणामी रहिवाशांत शासनाप्रती निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व नाराजीची भावना, याबाबत तात्काळ जहागिरी हक्क रद्द करून सिटी सर्व्हेच्या आधारे रहिवाशांच्या मालकी हक्कांची नोंद करून प्रश्न कायमस्वरूपी निकाली काढण्याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(सोमवार, दिनांक ७ जुलै, २०२५ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली प्रलंबित लक्षवेधी सूचना)-[अनुक्रमांक (३)] –

(३) श्री.अमोल मिटकरी वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे **पणन मंत्र्यांचे** लक्ष वेधतील :-

"कृषी उत्पन्न बाजार समिती, अकोट (जि. अकोला) व जिनिंग धारक यांच्या संगनमताने जवळपास ५० कोटी रुपयांचा भ्रष्टाचार केल्याचे

माहे मे, २०२५ मध्ये उघडकीस येणे, या कृषी उत्पन्न बाजार समितीने मोठ्या प्रमाणात नियमबाह्य कारभार केल्याबाबत अप्पर मुख्य सचिव (पणन), महाराष्ट्र राज्य यांच्याकडे माहे जुलै, २०२४ मध्ये केलेल्या तक्रारीनुसार विभागीय सहनिबंधक, सहकारी संस्था, अमरावती यांना चौकशीचे दिलेले आदेश, सदरहू चौकशीस जाणूनबूजन केलेला विलंब तसेच कृषी उत्पन्न बाजार समितीने नियमबाह्यरित्या केलेल्या नियुक्त्या, पदोन्नती तसेच शुल्क वसुलीमधील अफरातफर, सुपरव्हिजन फी ची रक्कम वसूल करून न भरणे, शेतकऱ्यांच्या पैश्याचा चूकारा वेळेवर न देणे, सोयी-सुविधा न देणे, कापूस बाजार शुल्क आकारणीमध्ये अफरातफर करणे, खोटा, त्रोटक व चूकीचा अहवाल वरिष्ठांकडे देणे, न्यायालयाने दिलेल्या आदेशाचे पालन न करणे, वरिष्ठ कार्यालयास चुकीची माहिती देणे, तसेच नरसिंग महाराज फार्मर्स प्रोड्यूसर कंपनी, अकोट, खरेदी-विक्री सहकारी संघ, अकोट यांनी शासकीय ज्वारी खरेदीमध्ये केलेला भ्रष्टाचार, या सर्व बाबी लक्षात घेता, कृषी उत्पन्न बाजार समिती, अकोटच्या संचालक मंडळांनी केलेल्या अनियमित कारभाराची चौकशी करून संचालक मंडळ बरखास्त करण्याची व दोषींवर कारवाई करण्याची आवश्यकता, तसेच या बाजार समितीचे विभाजन करून नविन चौहोड्या बाजार समिती निर्माण करण्याची गरज, या सर्व बाबी विचारात घेऊन शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(४) श्री. सदाशिव खोत, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"सद्यःस्थितीत राज्यात खरीप हंगाम सुरू असून, अनेक भागांत शेतकरी पेरणीसाठी सज्ज असताना मात्र, याच काळात एचटीबीटी बियाण्याच्या संदर्भात पोलिसांकडून शेतकऱ्यांच्या घरी थेट धाडसत्र राबवले जाणे, नागपूर जिल्ह्यातील सावनेर तालुक्यातील बिडगाव येथे शेतकऱ्यांच्या निवासस्थानी स्थानिक गुन्हे शाखेच्या (एलसीबी) पथकाने छापा टाकून एसटीबीटी बियाणे जप्त करण्यात येणे, त्या संबंधित शेतकऱ्यास दोन दिवसांची पोलीस कोठडी सुनावण्यात आली असून कारवाई करण्यासाठी LCB चे पोलीस निरीक्षक, उपनिरीक्षक तसेच हवालदार उपस्थित असणे, कृषी बियाण्यांच्या बाबतीत पोलिसांना थेट हस्तक्षेप करण्याचा अधिकार नसून अशा प्रकरणांत कृषी विभागाचा गुणवत्ता नियंत्रण विभागच सक्षम प्राधिकृत असून, त्यांच्याकडून अधिकृत तपासणी किंवा कारवाई अपेक्षित असणे, पोलिसांकडून धाड टाकणे हा त्यांच्या अधिकार क्षेत्राबाहेरचा प्रकार असून, यामुळे शेतकऱ्यांच्या

आत्मसन्मानाला मोठा धक्का बसला असणे, त्यामुळे नागपूर येथील बिडगावमधील घटनेत सहभागी असलेल्या एलसीबीच्या वरील नमूद सर्व अधिकाऱ्यांवर तात्काळ निलंबनाची कार्यवाही करण्याबाबत आणि पोलिसांकडून अश्या प्रकारचे बेकायदेशीर धाडसत्र रोखण्याबाबत तात्काळ कारवाई करण्याची आवश्यकता, यावर शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(५) **श्री. कृपाल तुमाने, डॉ. मनिषा कायंदे, वि.प.स पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे महसूल मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-**

"राज्यातील विविध भागांमध्ये गौण खनिजांच्या खाणींचे उत्खनन मोठ्या प्रमाणात झालेले असणे, अनेक खाणी आता बंद पडल्या असल्याने या खाणींमध्ये पावसाचे व इतर पाणी साचलेले असणे, या साचलेल्या पाण्याची किनार धोकादायक बनली असल्याने अनेक ठिकाणी निष्पाप नागरिकांचे, विशेषतः लहान मुलांचे, या पाण्यात बुडून दुर्दैवी मृत्यू झाल्याच्या घटना समोर आल्या असणे, अनेक वृत्तपत्रे तथा प्रसिद्धीमाध्यम यांनी या विषयी बातम्या प्रसिद्ध केलेल्या असणे, या दुर्दैवी घटना भविष्यात टाळण्यासाठी आणि बंद पडलेल्या खाणींचे योग्य व्यवस्थापन करण्यासाठी शासनाने दीर्घकालीन उपाययोजना प्रस्तावित करून दोषी लोकांवर कारवाई होण्याकरिता कार्यवाही करणे, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही वा उपाययोजना."

(६) **श्री. श्रीकांत भारतीय, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे उद्योग मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-**

"महाराष्ट्र राज्य विशेषतः मुंबई आणि पुणे हे आयटी मीडिया आणि मनोरंजनाचे केंद्र असल्यामुळे येथे गेम डेव्हलपमेंट उद्योग प्रस्थापित होण्यास उत्तम संधी असणे, याकडे व्यावसायिक दृष्टिकोनातून न पाहणे, जागतिक स्तरावर हा अब्ज डॉलरचा व्यवसाय असणे, भारताचा गेम उद्योगाचा आकार २०२४ पर्यंत २.८ अब्ज डॉलर इतका असणे, परंतु भारत अजूनही गेम कंझ्युमर देश असणे, यासाठी राज्याला स्वतंत्र व्हिडिओ गेम धोरण तयार करण्याची आवश्यकता असणे, या धोरणात स्टार्टअप्स, गुंतवणूकदार, विकासक, डिझायनर, आर्टिस्ट यांच्यासाठी सवलतींची आवश्यकता, या गेमिंग उद्योगासाठी विशेष आर्थिक झोन तयार करण्याची आवश्यकता, इंजीनियरिंग, डिझाईन, ॲनिमेशन आणि कॉम्प्युटर सायन्स इत्यादी अभ्यासक्रमात गेम डेव्हलपमेंटचा समावेश करणे, महाराष्ट्र अंतर्गत गेमिंग स्टार्टअप्सना विशेष प्रोत्साहन देण्याची आवश्यकता, नव्या गेम

कंपन्यांना करात सवलत देण्याची आवश्यकता, गेमिंग हार्डवेअर व सॉफ्टवेअर वरील जीएसटी मध्ये सवलत देण्याची आवश्यकता, मराठी व इतर स्थानिक भाषांमध्ये आधारित खेळ तयार करणाऱ्या स्टुडिओसाठी अनुदान देण्याची आवश्यकता, हाय स्पीड इंटरनेटवर डेटा सेंटरची स्थापना करण्याची आवश्यकता, गेमिंग साठी AR/VR, AI व ब्लॉकचेन यासारख्या अत्याधुनिक तंत्रज्ञानात गुंतवणूक करण्याची आवश्यकता, महाराष्ट्रात गेमिंग कंपन्यांची इन्व्हेस्टमेंट आयोजित करण्याची आवश्यकता, इ. स्पोर्ट्स स्पर्धांसाठी निधी उपलब्ध करून देण्याची आवश्यकता, मुद्रीकरण, प्रशिक्षणासाठी जागतिक कंपन्यांशी भागीदारी करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया व भूमिका."

- (७) **श्री.अभिजीत वंजारी, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-**

"राज्यातील इतर मागासवर्गीय समाजाच्या अनेक मागण्या शासनाकडे प्रलंबित असणे, त्यात प्रामुख्याने बिहार व तेलंगणा राज्याच्या धर्तीवर राज्यातील ओबीसींची जातनिहाय जनगणना करणे, मा.सर्वोच्च न्यायालयाने लादलेली ५० टक्के आरक्षणाची मर्यादा रद्द करण्याची शिफारस राज्य शासनाने केंद्र सरकारकडे करणे, विद्यार्थीनींना शिक्षण शुल्कात १०० टक्के प्रतिपूर्ती जाहिर करणे, परंतु ओबीसी प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना १०० टक्के स्कॉलरशीप लागू करण्याची मागणी असणे, ओबीसी, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग सामाजाचा रिक्त पदांचा अनुशेष त्वरीत भरण्यात यावा, महाज्योतीला निधी व सुविधा उपलब्ध करून देणे, ओबीसी कर्मचाऱ्यांना पदोन्नतीमध्ये आरक्षण लागू करण्यात येणे, महात्मा ज्योतिराव फुले व ज्ञानज्योती सावित्रीबाई फुले यांना भारतरत्न देण्याची शिफारस केंद्र सरकारकडे करणे, इत्यादी आग्रही मागण्या असणे, या मागण्यांच्या शासन मान्यतेसाठी राज्यातील ओबीसी समाज उपोषण धरणे, मोर्चे इ. आंदोलने करीत असणे, मात्र शासन करीत असलेले दुर्लक्ष, परिणामी राज्यातील जनतेत पसरलेले असंतोषाचे वातावरण व नाराजीची भावना, याबाबत शासनाने करावयाची तातडीची कार्यवाही व राज्य शासनाची प्रतिक्रिया."

- (८) **श्री.रणजितसिंह मोहिते-पाटील, वि.प.स. पुढील तातडीच्या व सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीकडे कृषी मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-**

"देशात केळी उत्पादनात महाराष्ट्राचा दुसरा क्रमांक असून राज्यात सध्या १.२५ लाख हे. पेक्षा अधिक क्षेत्र केळी लागवडी खाली असणे,

राज्यात सर्वाधिक निर्यातक्षम केळीचे उत्पादन होऊन देशाच्या एकूण केळी निर्यातीपैकी ६३% केळीची निर्यात महाराष्ट्रातून होत असणे, राज्यात सर्वाधिक केळीचे उत्पादन जळगाव जिल्ह्यात तर केळीची सर्वाधिक निर्यात सोलापूर जिल्ह्यातून होत असणे, सोलापूर जिल्ह्यात सध्या २२ हजार हे. क्षेत्र केळी लागवडीखाली असणे, गेल्यावर्षी महाराष्ट्रातून १२ लाख ४३ हजार ८९९ मे.टन केळीची निर्यात होऊन यातील सुमारे ८ लाख २६ हजार ३२२ मे.टन केळी सोलापूर जिल्ह्यातून एक्स्पोर्ट झालेली असणे, राज्यातून होणाऱ्या निर्यातीत सोलापूरचा वाटा सुमारे ६६.४३ % असणे, सबब सोलापूर जिल्ह्यात केळी लागवडीत होत असलेली निरंतर वाढ त्यामुळे या भागातील हवामान, मृदापरीक्षण, केळीच्या विविध जाती, लागवडीचे तंत्रज्ञान, रोग व किडींचे व्यवस्थापन, शिक्षण व प्रशिक्षण यादृष्टीने अभ्यास आणि उपाययोजना करण्यासाठी सोलापूर जिल्ह्यातील शेलगाव (वां) ता.करमाळा येथे केळी संशोधन केंद्र स्थापन करण्यासंदर्भात केळी उत्पादकांची वारंवार होत असलेली मागणी, याकडे शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, यामुळे केळी उत्पादक शेतकऱ्यांमध्ये निर्माण झालेली अस्वस्थता, यावर तातडीने निर्णय घेऊन अंमलबजावणी करण्यासाठी येथील कृषी विभागाची फळरोपवाटिका किंवा महात्मा फुले कृषी विद्यापीठाचे कोरडवाहू संशोधन केंद्र यांच्या उपलब्ध जागेवर केळी संशोधन केंद्र स्थापन करण्यासाठी शासनाने करावयाची कार्यवाही व शासनाची प्रतिक्रिया."

सहा : म.वि.प. नियम १०१ — अ अन्वये विशेष उल्लेख — (असल्यास)

सात : सर्वश्री सदाशिव खोत, हेमंत पाटील, विक्रम काळे, प्रविण दरेकर, डॉ. मनिषा कायंदे, सर्वश्री अमोल मिटकरी, प्रसाद लाड, श्रीमती भावना गवळी, श्री संजय खोडके, अॅड. निरंजन डावखरे, सर्वश्री कृपाल तुमाने, इद्रिस नायकवडी, श्रीकांत भारतीय, किशोर दराडे, पंकज भुजबळ, श्रीमती चित्रा किशोर वाघ, सर्वश्री चंद्रकांत रघुवंशी, किरण सरनाईक, डॉ. परिणय फुके, सर्वश्री संदीप जोशी, दादाराव केचे, संजय केणेकर, योगेश टिळेकर, श्रीमती उमा खापरे, सर्वश्री विक्रांत पाटील, अमित गोरखे, वसंत खंडेलवाल, ज्ञानेश्वर म्हात्रे, रणजितसिंह मोहिते-पाटील, धर्मगुरू राठोड, राजहंस सिंह, वि.प.स. यांचा म.वि.प. नियम २६० अन्वये प्रस्ताव --

"राज्याच्या ग्रामीण अर्थव्यवस्थेत कृषी क्षेत्र केंद्रस्थानी ठेऊन सिंचन क्षेत्राकडे विशेष लक्ष देण्याचा शासनाचा प्रयत्न असणे, कृषी क्षेत्रात कृत्रिम बुद्धिमत्ता (ए-आय) तंत्रज्ञानाचा वापर करण्याचे धोरण अंमलात आले असणे, जलयुक्त शिवार योजना, नदीजोड प्रकल्प आणि रखडलेल्या सिंचन योजनांच्या

माध्यमातून कृषी सिंचन वाढविण्यावर भर देण्यात आला असणे, विदर्भातील वैनगंगा-पैनगंगा-नळगंगा नदीजोड प्रकल्प पूर्ण झाल्यास १० लाख एकर जमिन ओलिताखाली येण्याची शक्यता असणे, नार-पार-गिरणा नदीजोड प्रकल्पामुळे नाशिक व जळगाव जिल्ह्यातील ४९,५१६ हेक्टर क्षेत्राला सिंचनाचा लाभ होणार असणे, दमणगंगा-एकदरे-गोदावरी या २३०० कोटी रुपये किंमतीच्या नदीजोड प्रकल्पामुळे ३.५५ टीएमसी पाणी उपलब्ध होणार असणे, तापी महापुनर्भरण या १९,३०० कोटी रुपये किंमतीच्या सिंचन प्रकल्पामुळे उत्तर महाराष्ट्र आणि पश्चिम विदर्भातील खारपाण पट्ट्यातील शेतकऱ्यांना लाभ होणार असणे, महाकृषी विकास अभियान अंतर्गत केवळ १ रुपयात राबविण्यात येणाऱ्या पिक विमा योजनेत नियमितता ठेवण्याच्या दृष्टीने कृषी विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी अधिक सतर्क होण्याची आवश्यकता, अटल भूजल योजना अधिक गतीमान करण्याची आवश्यकता, नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी प्रकल्प टप्पा-२ ला मंत्रीमंडळाची मान्यता मिळणे, कोकणातील उल्हास आणि वैतरणा नद्यांच्या खोऱ्यातून ५४.७० टीएमसी पाणी गोदावरी खोऱ्यात वळविण्याचा प्रकल्प प्रस्तावित असणे, राज्यात शेतकऱ्यांसाठी अतिशय महत्वाचे पांढण रस्ते तातडीने पूर्ण करण्याकरिता "मातोश्री पांढण रस्ते योजना" अधिक सुटसुटीत करून राबविण्याची आवश्यकता, राज्यात सन २०२४-२०२५ च्या हंगामांतर्गत सोयाबीन, तूर, ज्वारी, चना, कापूस इत्यादी धान खरेदी झाली असणे, शासकीय खरेदी योजनेतील अनियमितता टाळण्यासाठी योजना सक्षम करण्याची आवश्यकता, राज्यात काही गावांतील शेतकऱ्यांना डिजिटल पद्धतीने देण्यात येणारे लाभ मिळण्यात असलेल्या अडचणी दूर करण्याची आवश्यकता, "मॅगनेट २.०" अंतर्गत कृषी व्यवसायाला चालना देण्यासाठी विशेष योजना हाती घेण्यात आली असणे, ऊर्जा वापराला प्रोत्साहन देतानाच ऊर्जा निर्मितीवर भर देण्यात येत असणे, १६००० मेगावॉट क्षमतेच्या सौरऊर्जा प्रकल्पांना गती देण्याचे धोरण आखण्यात येणे जेणेकरून, शाश्वत व स्वच्छ ऊर्जा मिळेल आणि औद्योगिक क्षेत्राला त्याचा फायदा होईल, राज्यातील सर्व शासकीय इमारती सन २०२५ या वर्षाच्या अखेरपर्यंत संपूर्णपणे सौरऊर्जेद्वारे विद्युतीकरण करण्याचे धोरण असणे, शेतकऱ्यांना सिंचनासाठी सौर कृषीपंप उपलब्ध करून देणारी "मुख्यमंत्री सौर कृषी योजना" राज्यात प्रभावीपणे राबविण्यात येत असणे, सौर ऊर्जेचा वापर वाढवून शाश्वत शेतीला प्रोत्साहन देण्याचे शासनाचे उद्दिष्ट असणे, महाराष्ट्र देशासाठी रोल मॉडेल व्हावे व राज्यातील शेतकरी सुजलाम-सुफलाम व्हावा यासाठी करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

आठ : अर्धा-तास चर्चा — म.वि.प. नियम ९२ अन्वये (बैठकीच्या शेवटी) —

(१) सर्वश्री सत्यजित तांबे, किशोर दराडे, विक्रम काळे, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"पुणे ते नाशिक या शहरांदरम्यानच्या औद्योगिक महामार्गाचे काम अपूर्णावस्थेत असल्याबाबत" या विषयावरील श्री.सत्यजित तांबे, वि.प.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८ ला दिनांक ११ मार्च, २०२५ रोजी दिलेल्या उत्तरातून उद्भवणाऱ्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

- (२) सर्वश्री विक्रम काळे, सतिश चव्हाण, किरण सरनाईक, वि.प.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

"राज्य शासनाच्या विभागांतील विविध संवर्गांतील रिक्त पदे भरण्याबाबत" या विषयावरील श्री. विक्रम काळे व इतर वि.प.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक १ ला दिनांक ४ मार्च, २०२५ रोजी दिलेल्या उत्तरातून उद्भवणाऱ्या बाबींवर चर्चा उपस्थित करतील.

विधान भवन,
मुंबई,
दिनांक : ७ जुलै, २०२५

जितेंद्र भोळे
सचिव - १,
महाराष्ट्र विधानपरिषद